

Divagacions sobre la dona

per Maria Albareda

Portada del *Llibre de les dones*, per Francesc Eximenis (1495).

El món de la literatura està ple de lletres referents a les dones. És un tema sempre polèmic, perquè els autors s'hi rabegen. És més, no s'hi posen d'acord: un les deïfiquen, altres les blasmen, i, amb raó o no, el cert és que degut a tanta propaganda inquisitiva, sovint les dones tenen ben mala premsa.

Per opinar sobre aquests punts, hom hauria d'arribar al fons de la qüestió i això no sempre està a l'abast d'uns i altres. Per això, a l'hora d'evaluar el fet "dona", es divaga molt i les opinions són poc segures, i, gairebé mai, de fiar. En aquest afer, les circumstàncies manen. I com que en el món hi ha de tot, també hi deu haver aquella part de dones que es mereix l'elogi i aquella altra que es mereix el blasme. Si n'hi ha més de les unes que de les altres, tampoc no ho podem saber. S'hauria de fer una enquesta. I aquesta fóra també poc

segura. Hi juga molt l'habilitat en aquestes coses, i en quant això, les dones se n'emporten la palma. Saben molt d'amar l'ou.

Bé, això no és cap mal, perquè de fet també els homes, en aquest i altres sentits, es porten l'oli. L'única diferència que hi ha en aquesta diguem-ne lluita de poders, és que a ells se'ls veu molt més aviat la de sota, i a elles no, ja costa una mica més.

És clar que avui en aquesta eterna

qüestió hi ha hagut un gran canvi. Actualment la dona -i ja era hora- té un cartell d'actuacions més ampla. S'esdevingui allò que s'esdevingui, passen de tot i no tenen un interès especial en enganyar ningú amb apariències que no responen a la realitat del seu ser. Estan, com sap tothom, "alliberades". Tant se'ls en dona d'allò que la gent pensa d'elles. S'han tornat tan independents, que el joc de la fama els passa de llis, i ho aprovo. Amb aquesta llibertat tan treballament guanyada, la dona s'ho passa d'allò més bé i està en una altra galàxia, molt allunyada d'aquella gallineta acovardida i silenciosa al costat del marit -que moltes vegades era un brètol-sense personalitat pròpia i amb un futur ja planejat des del primer moment d'haver nascut: costura, jou patern, fogons, nuvi (sovint imposat per conveniències dels altres) criatures (un eixam), silenci, resignació, i apa?, fer-se velles escalfant-se els peus al costat d'un braseret posat sota les faldilles d'una taula-camilla. (Parlem d'anys, tingueu-ho en compte).

Es clar que també en sortia alguna que, avorrida, arribava a rebelar-se, però eren poques i mal vistes fins i tot per les seves congèneres. Aquestes són les que devien inspirar una colla de versos, que m'han caigut a les mans, d'un "Refranyer Català" la mar de crepitant, com tot allò que contribueix a refrescar la nostra memòria, o instruir-la, sobre fets i personatges de la vida passada.

D'aquesta lectura, molt interessant i altament instructiva, n'he tret la conclusió que, de fet, la dona no ha deixat mai de tenir, fins i tot quan actuava com una esclava, ni el poder de seducció, ni el de domini, ni el de dissimul, ni el de revenja. Naturalment, en aquests punts molt de l'èxit depenia de la seva habilitat en jugar certes cartes, en les quals la bellesa i la temptació no eren les més febles. El mateix procés que exhibeix ara, però això sí, amb llargues, llarguíssimes distensions. Si no, quina necessitat hi hauria hagut de fer aparèixer un cronista decidit a escriure aquests versos de què estem parlant, copiant -oh, en això no hi ha dubte!- d'una realitat feta evidència? Per quins motius se sentien obligats a consignar uns fets, calcats, segurament, dels propis protagonistes, si no era perquè hi havia un interès que d'aquests en quedés constància?

Vegeu, doncs, i després ja opinareu. (1)

MODAS

Pinol
 SABADELL
Modista
 Sant Ferran, 66 - Tel. 710 59 40
 SABADELL

"Maridet me n'han dat - la setmana passada
me l'han dat tan petit - que en lloc no hi abasta.
Per a pujar al llit - té menester una caixa.
Dalt del llit que va ser - les puces se'l menjaven,
l'agafo amb un braçat - al galliner lo portava.
Al galliner que va ser - lo gall l'espicaçava.
L'agafo amb un braçat - baix la foc l'en baixava
baix lo foc que va ser - li faig passar bugada.
Lo foc com era ardent - tot lo socarrimava.
L'agafo amb un braçat - baix lo riu le'n baixava
baix el riu que va ser - l'en faig rentar bugada.
Lo riu baixava gros - l'aigua se l'emportava
se'n va anar riu avall - riu amunt l'en buscava.
A comtes de plorar - a beure me'n posava.
A comptes de tocà a morts - faig tocar les campanes.

* * *

Tant que l'aimava el meu marit, dones
tant que l'aimava el meu marit.
Jo me n'anava a buscar herbetes
ai! herbetes pel meu marit.
De tant de pressa que hi anava
en vaig trigà un any i mig.
Tan prest com vai arribà a casa
ja l'en trobo mort i sollit.
Jo que me'n vaig a cal notari
a veure que m'ha dixit.
Un bastó al cap de l'escala
i un altra al capçal del llit.

* * *

Com m'has menat enganyat - viudeta de la Vallfalsa
ella festeja els fadrins - de la primera volada
mes si els parla de casar - ja l'in responen "no encara".
Temo que facis amb mí - lo que vares fer amb l'altra.
La vídua que sent això - a plorar se n'és posada.
"No ploreu lo mia amor - que jo ja amb vós vull casar-me
anem a buscar el Rector - perquè vingui a desposar-me.
Quan se donaven les mans - ella esclafeix en rialles
"Ara sí que et tinc, babau - molt temps ha que te'n buscava".

* * *

Aimada, baixeu a obrir.
"Com ne baixaria obrir - si n'estic al llit acostada
mon marit al meu costat - la mainada a l'altra banda?"
I estant en aquest parlar - son marit es despertava.
Amb qui enraones, muller - amb qui ara enraonaves?
És el fadrí del forner - que vé a veure si pastava
no tinc el llevat posat - ni la farina passada.
Mon marit te llevaràs - i aniràs a la caçada

que no hi ha mellor caçar - que de part de matinada.
Traïdora de ma muller - quina ja te n'has pensada
der fer-me'n anà al bosc - tu tens lo galan a casa.
Qui et pogués veure, marit - amb una sala quadrada
voltada de capellans - i tu al mig amb la mortalla.
Qui et pogués veure muller - dintre d'un paller de palla
ficar foc a tots costats - ja la cendra fos ventada.

* * *

Rossinyol, bon rossinyol - Déu te dò llarga volada
i diràs als meus parents - que el meu pare m'ha casada
Me n'ha casat amb un vell - no el puc veure ni m'agrada.
Set anys que m'estic amb ell - no me li he mirat la cara
sinó un dia per descuit - en el replà de l'escala
a l'escala del carrer - que se'n va trencar la cama.

* * *

Marit, si tu te mors - quin marit vols que en prengui
el del barret rodó - o el de la capa verda?
Calla, call, muller - si jo en surto d'aquesta
te romperé un braç - i els ossos de l'esquena.
Calla, call, marit - que no en sortiràs d'aquesta.
Marit, dinant n'has pres - d'un arbre la salsa verda.
L'endemà al matí - t'acompanyaré a l'enterro
la gent quan me veuran - diran quina viudeta!
I a sota del manteu - faré la rialleta.

* * *

Fadrina que veniu al món - no us fieu de les donzelles
que són com els rovellons - collits el mes de setembre
que al dematí són fresquets - i a la tarda els cucs se'ls mengen.

* * *

Per acabar, direm que en aquest "Refraner" sobre les dones
(dolentes!) hi ha un contrast, un gran contrast. El verí es con-
verteix en mel... Però d'aquest en parlarem un altre dia.
Com que la temptació ens venç, però, posem només una petita
mostra per a què al lector li quedin ganes de saber què més
diu aquest "Refraner" demòtic...

* * *

Déu me la guard - rosa regalada i fina
vós sou la més gentil flor - que tota la terra cria.
No m'oblideu, dolça amor - perleta de mes entranyes
Adéu, punteta de sol - estrella de l'aura clara
espineta del meu cor - que em travessa les entranyes...

(1) Per necessitat d'espai ha calgut reduir una mica els versos.

ARQUITECTURA D'INTERIORS
DISSENY A MIDA

Croquis

RONDA ZAMENHOF N.º 151
T. 7265650 SABADELL

**FINQUES
CARNER**

Agent de la Propietat Immobiliària
San Antoni M.ª Claret, 18
Tels. 725 47 66 - 725 49 76
SABADELL

home / dona

FÈMINA

c/sant quize,5 tel. 725 59 50 sabadell 08208